

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת בהר****"והארץ לא תמכר לצמתת"**

מה שאין כן הלאו של 'והארץ לא תמכר לצמתות', שהוא קאי גם על המוכר וגם על הקונה [פ"י דשניהם ישראלים], א"כ לא שייך לעבור על הלאו בלי מעשה מצד אחד משניהם, ומכיון דאי אפשר לעבור על הלאו זה בלי מעשה, א"כ לאו זה בהכרח כולל מלקות, ולכן לוקין על לאו זה באופן שעשה מעשה.

ה-

בספר החינוך (פרשת קדושים מצוה רנא) שלא להקיף פאתי הראש, שנאמר "לא תקיפו פאת ראשכם" (קדשים יט כז) וכו'. מדיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה במכות (כ ב) שאחד המגלח ואחד המתגלח כל זמן שסייע שניהם חייבים, אבל לא סייע אין חייב אלא המגלח, עכ"ל.

ובמנחת חינוך (שם ס"ק א) כתב: ונראה דמיירי דא"א להתגלח בלא סיוע ידיה אבל אם גם בלא סיוע ידיה היה יכול להתגלח אין לוקין אף אם סייע, להכלל של הרב המחבר כמה פעמים בזה החיבור דכל לאו שאפשר לעבור בלי מעשה אף אם עשה מעשה אין לוקין, אלא דמיירי דבלא הסיוע ידיה לא היה אפשר להתגלח והוי עתה מעשה כמ"ש השעה"מ החו"מ, עכ"ל.

ו-

הנה מה שכתב ונראה דמיירי דבלא הסיוע ידיה לא היה אפשר להתגלח והוי עתה מעשה, צ"ב למלשון החינוך שכתב כל זמן שסייע שניהם חייבים לכאורה הוא כולל כל האופנים. **גם** מה איכפת לך אם באיזה אופן הלאו אינו יכול להתקיים רק ע"י שיעשה מעשה, הא סוף סוף אפשר לעבור על לאו זה בלא מעשה, ובכהאי גוונא אין לוקין עליו.

ז-

ולפי מה שנתבאר בשי' החינוך, דמה דכתב שכל לאו שאפשר לעבור עליו מבלי מעשה - אף אם עשה בו מעשה אין לוקין עליו. היינו דווקא אם אפשר לעבור על לאו זה בלי שום מעשה כלל, אבל לאו זה של 'בל תקיפו' דקאי בין על המקיף ובין על הניקף, אינו יכול להתקיים אלא א"כ עשה אחד מהם מעשה, לכן לאו זה כולל ג"כ מלקות.

ומבואר שפיר מה שכתב בספר החינוך שאחד המגלח ואחד המתגלח כל זמן שסייע שניהם חייבים.

* * *

לעילוי נשמת

האשה הצדקנית מרת **יוכבד פלדמן ע"ה**
בת הרה"ח רבי ברוך יצחק זצ"ל
 נעק"ה ח אייר תשי"ב לפ"ק
 ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת

האשה הצדקנית מרת **שרה שפרה פינסקי ע"ה**
בת הרה"ח רבי שלמה ליב זצ"ל
 נלב"ע ח אייר תשי"ה לפ"ק
 ת.נ.צ.ב.ה

לתגובות והערות ולקבלת הגליון

באר התורה: a0527677650@gmail.com

"והארץ לא תמכר לצמתת פי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם לעמדי" ע"כ (בהר כה כג).

א-

בספר החינוך (פרשת בהר מצוה שלט) שלא נמכור שדה בארץ ישראל לצמתות, שנאמר "והארץ לא תמכר לצמתות" (בהר כה כג), כלומר שלא יתנו ביניהן מוכר ולוקח לעשות ממכרם לצמתות. ואף על פי שהיובל מפקיעה בעל כרחם, שאי אפשר להם להתנות על זה לפי שהוא כנגד מצות התורה, אף על פי כן אם עשו כן עברו על הלאו הזה, זהו דעת הרמב"ם זכרונם לברכה, עכ"ל.

ברמב"ם (הלכות שמיטה ויובל פ"א ה"א) א"י המתחלקת לשבטים אינה נמכרת לצמתות שנאמר "והארץ לא תמכר לצמתות" (בהר כה כג), ואם מכר לצמתות שניהם עוברין בלא תעשה, ואין מעשיהן מועילין אלא תחזור השדה לבעליה ביובל, עכ"ל.

שם בחינוך: ועובר על זה ומכר שדהו לצמתות, וכן הלוקחו ממנו בענין זה, שניהם לוקין, אף על פי שלא הועילו דבריהם, והוא שעשו מעשה בדבר שאין לוקין בלאו שאין בו מעשה וכו' עכ"ל.

הנה במה שכתב והוא שעשו מעשה בדבר וכו', משמע שיש אופן שאפשר לעבור על לאו זה גם בלי שיעשו מעשה, ומכל מקום כתב שאם עשה מעשה לוקה.

ב-

ובספר החינוך (פרשת משפטים מצוה צד) שלא לשכן עובדי עבודה זרה בארצנו, שנאמר "לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך ליי" (משפטים כג לג) וכו'. ועובר עליה ומכר להם קרקע או שכרו להם במקום שאינו רשאי, עבר על מצות מלך, ואינו לוקה, לפי שאפשר למכור להם קרקע או להשכיר בלא עשיית מעשה, עכ"ל.

הנה מה שכתב ואינו לוקה, לפי שאפשר לעבור עליו בלא עשיית מעשה, כ"ה ג"כ בספר החינוך (פרשת שלח מצוה שפז) שלא נתור אחר מחשבת הלב וראית העינים, שנאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם" (שלה טו לט) וכו'. ואין לוקין על לאו זה וכו', **גם כי פעמים אפשר לעבור על לאו זה מבלי שום מעשה, וכבר כתבתי למעלה** (ע"י לעיל פרשת בהר מצוה שמה - שמו) **שכל לאו שאפשר לעבור עליו מבלי מעשה אף על פי שעשה בו מעשה אין לוקין עליו לפי הדומה, עכ"ל.**

ג-

ולהמתבאר בשי' החינוך שכל היכא שאפשר לעבור על הלאו מבלי עשיית מעשה, אף על פי שעשה בו מעשה אין לוקין עליו. א"כ בלאו ד'לא תמכר לצמתות' הגם שאפשר לעבור עליו בלא עשיית מעשה [כמו שכתב 'והוא שעשה מעשה' משמע שאפשר לעבור עליו גם בלא עשיית מעשה], וא"כ אף אם עשה מעשה בדבר לא היה לו ללקות.

ד-

והנראה בזה די"ל דמה שכתב החינוך דכל לאו שאפשר לעבור עליו בלא מעשה גם אם עשה מעשה אין לוקין עליו, הוא משום דמכיון שלאו זה אפשר לעבור עליו גם בלי עשיית מעשה, א"כ לא חייבה התורה מלקות על לאו זה [דהוא דומה ללאו שאין בו מעשה שהתורה לא חייבה עליו מלקות].

ולהמתבאר יש לחלק בין הלאו של 'לא ישבו בארצך' שהוא נעשה בין ישראל ונכרי, דבזה שייך שפיר שהלאו יתקיים אף בלי מעשה של הישראל, ומשום הכי הוי כלאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו אף אם עשה מעשה.